

“Təsdiq edirəm”
“Tədris məsələləri” üzrə
prorektor vəzifəsini icra edən:
 dos.Z.I.Məmmədov
“ 12 ” 09 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050117 “Tarix və coğrafiya müəllimliyi”

Fakültə: “Tarix coğrafiya və incəsənət”

Kafedra: “Coğrafiya və onun tədrisi metodikası”

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Azərbaycanın iqtisadi coğrafiyası

Fənn proqramı: (ARTN 19 may 2017 ci il tarixli 242 sayılı əmri ilə təsdiq edilmişdir.)

Kodu: İPF-B24

Tədris ili: IV (2025-2026) Semestr: VIII

Tədris yükü: cəmi: 60 saat. Auditoriya saati 60 (30 saat mühazirə, 30 saat seminar)

Tədris forması: əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 5 kredit

Auditoriya

Saat:

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: Bayramov Telman Bəhmən oğlu baş müəllim

Məsləhət günləri və saati: III gün saat 10⁴⁰-13⁰⁰.

E-mail ünvanı: bayramov.47@mail.ru

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş Əli Məmmədov küçəsi 40

III. Təvsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaitivə metodik vəsaitlər:

Əsas

1. C.R.Abbasov “Azərbaycan Respublikasının iqtisadi və sosial coğrafiyası”
B.2005 (LDU kitabxanasında var)
2. V.Əfəndiyevin ümumi redaktəsi ilə Azərbaycanın iqtisadi və sosial coğrafiyası
Bakı 2010
3. Azərbaycan Respublikasının coğrafiyası. Regional hissə- II, III

Əlavə

3. İnternet resursları

IV. Perekvizitlər: Öncə “Azərbaycanın fiziki coğrafiyası” fənninin tədris olunması vacibdir.

V. Korekvizitlər: Eyni zamanda “Dünyanın iqtisadi coğrafiyası” fənninin tədris olunması əhəmiyyətlidir.

VI. Fənnin təsviri və məqsədləri: Azərbaycan Respublikasının iqtisadi coğrafi mövqeyi, əhalisi və əmək ehtiyatları, təsərrüfatın ümumi səciyyəsinə, iqtisadi rayonlarını, respublikamızın qloballaşan dünyada mövqeyini və Azərbaycan coğrafiyasının tədrisi metodikasının inkişaf tarixini tələbələrə çatdırmaqdır.

Fənnin məqsədi respublikamızın təbii zənginliyini, sürətli inkişaf tempini və respublikamızın üzləşdiyi problemlərini tələbələrə çatdırmaqdır.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024 cü il tarixi qərarlı olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla

müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə: Tələbələr biliyi 100 ballıq sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində,50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə, 30 bal kollokviumlara görə.Əgər fənn həm seminar və həm də laboratoriya varsa onda 10 bal isə laboratoriyaya görə verilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024 cü il tarixi qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladıqı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladıqı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

91-100 bal	Əla	A
81-90 bal	Çox yaxşı	B
71-80 bal	Yaxşı	C
61-70 bal	Qənaətbəxş	E
51-60 bal	Kafi	D
51 baldan aşağı	Qeyri kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması:Tələbə Universitetin daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir göröləcək.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə 30 saat, seminar 30 saat

Cəmi: 60 saat

N	Keçirilən <u>mühazirə</u> , seminar, məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	Saat		Tarix	
		Müh.	Sem.	Müh.	Sem.
1	2	3		4	
1	Mövzu. Azərbaycan Respublikasının iqtisadi coğrafi mövqeyi və ərazisinin formalaşmasını tarixi-coğrafi xüsusiyyətləri Plan: 1. Azərbaycanın iqtisadi coğrafiyası kursunun predmeti,məqsədi və vəzifələri 2. Azərbaycan Respublikasının iqtisadi coğrafi mövqeyi, sahəsi və sərhədləri. 3. Azərbaycan ərazisinin formalaşmasını tarixi-coğrafi xüsusiyyətləri 4. Azərbaycanın siyasi-inzibati ərazi bölgüsü. Mənbə: [1;2]	2	2		

2	Mövzu Azərbaycan Respublikasının təbii şəraiti və təbii ehtiyatlarının təsərrüfat baxımından qiymətləndirilməsi Plan: 1. Azərbaycanın təbii şəraiti və təbii ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi 2. Respublikanın relyefi və faydalı qazıntıları 3. Azərbaycanın iqlimi və su ehtiyatları 4. Azərbaycanın turizm və rekreasiya ehtiyatları Mənbə: [2;3]	2	2		
3	Mövzu. Azərbaycan Respublikasının əhalisi və əmək ehtiyatları Plan: 1. Azərbaycanın əhalisi, əhalinin formalaşma mərhələləri 2. Azərbaycanın əhalisinin çox illik dinamikası 3. Əhalinin təbii və mexaniki artımı 4. Əmək ehtiyatları və onlardan səmərəli istifadə 5. Məskunlaşmanın tipləri və formaları Mənbə: [2; 4;]	2	2		
4	Mövzu. Təsərrüfatın ərazi təşkili. Sənayenin ümumi səciyyəsi. Neft-qaz sənayesi. Plan: 1. Təsərrüfatın ümumi xarakteristikası 2. Respublika təsərrüfatının ixtisaslaşdırılmış sahələri 3. Sənayenin strukturu və onların coğrafi yerləşdirilməsi 4. Neft sənayesinin inkişaf mərhələləri 5. Əsrin müqaviləsi, onun əhəmiyyəti 6. Azərbaycanın qaz sənayesi Mənbə: [2;4;]	2	2		
5	Mövzu. Elektroenergetika Plan: 1. Elektroenergetika sənayesi 2. Elektrik stansiyalarının növləri və coğrafi yerləşməsi 3. Alternativ enerji mənbələri ,onlardan istifadə yolları 4. Modul tipli elektrik stansiyaları Mənbə: [2;3]	2	2		
6	Mövzu. Metallurgiya kompleksi Plan: 1. Metallurgiya sənayesinin əhəmiyyəti və tərkibi 2. Metallurgiyanın xamal bazaları və coğrafi yerləşməsi 3. Azərbaycanın qara metallurgiya sənayesi və onun xammal bazaları 4. Azərbaycanın əlvan metallurgiya sənayesi və onun xammal bazaları Mənbə: [1,4]	2	2		
7	Mövzu. Maşınqayırma kompleksi Plan: 1. Maşınqayırma kompleksinin sahələri və coğrafi yerləşməsi 2. Başlıca maşınqayırma sahələrinin coğrafiyası 3. Azərbaycan respublikasında maşınqayırmanın gələcək inkişafı Mənbə: [2;3;4;]	2	2		
8	Mövzu. Kimya, neft kimya sənayesi Plan:	2	2		

	1. Kimya sənayesinin sahələri və xammal bazası 2. Neft-kimya sənayesi 3. Kimya sənayesinin gələcək inkişafı perspektivləri Mənbə: [2,3]				
9	Mövzu. Tikinti materialları və meşə emalı sənayesi Plan: 1. Tikinti materialları sənayesinin xammal bazaları 2. Tikinti materiallarının (daş, kərpic, beton, şüşə və s.) istehsalı və coğrafi yerləşməsi 3. Meşə sənayesinin strukturu, coğrafi yerləşməsi 4. Meşələrin əhəmiyyətinə görə təsnifatı 5. Mebel sənayesi, inkişafı və coğrafi yerləşməsi Mənbə: [2;4]	2	2		
10	Mövzu. Yüngül və yeyinti sənayesi Plan: 1. Yüngül sənayesinin sahələri 2. Yeyinti sənayesinin tərkibi və əhəmiyyəti 3. Sənayenin yerləşməsində bas verən yeniliklər Mənbə: [1; 2;]	2	2		
11	Mövzu. Aqrar-sənaye kompleksi Plan: 1. Aqrar-sənaye kompleksinin tərkibi və əhəmiyyəti 2. Bitkiçiliyin ərazi təşkili və növləri 3. Texniki bitkilər və onların coğrafiyası 4. Heyvandarlığın sahələri və coğrafi yerləşməsi Mənbə: [1; 2;]	2	2		
12	Mövzu. Nəqliyyatı və iqtisadi əlaqələri Plan: 1. Nəqliyyatın ümumi xarakteristikası və sahələri 2. Dəmiryol nəqliyyatının inkişaf tarixi 3. Avtomobil,hava və su nəqliyyatı 4. Boru kəmərləri nəqliyyatının inkişaf perspektivləri 5. Azərbaycanın xarici-iqtisadi əlaqələri Mənbə: [1; 2;]	2	2		
13	Mövzu. Azərbaycan Respublikasının iqtisadi-coğrafi rayonlaşdırılması, Şərqi iqtisadi-coğrafi zonası və rayonları (Bakı, Abşeron-Xızı, Dağlıq-Şirvan, Lənkəran-Astara və Quba-Xaçmaz) Plan: 1. Şərqi iqtisadi zonasının tərkibindəki iqtisadi rayonların İCM, sahəsi və sərhədləri 2. Təbii şərait və təbii ehtiyatları 3. Əhalinin yerləşməsi və urbanizasiya səviyyəsi 4. Təsərrüfatın ixtisaslaşdırılmış sahələri Mənbə: [1; 2;]	2	2		
14	Mövzu. Mərkəz iqtisadi-coğrafi zonası və rayonları (Mərkəzi Aran, Mil-Muğan, Şirvan-Salyan, Qarabağ və Şərqi Zəngəzur) Plan: 1. Mərkəz iqtisadi-coğrafi zonasının tərkibindəki iqtisadi rayonların İCM, sahəsi və sərhədləri 2. Əhalisi və əmək ehtiyatları 3. Təsərrüfatı, ixtisaslaşdırılmış sahələri Mənbə: [1; 2;]	2	2		

15	Mövzu. Qərb iqtisadi-coğrafi zonası və rayonları (Gəncə-Daşkəsən, Qazax-Tovuz, Şəki-Zaqatala və Naxçıvan) Plan: 1. Qərb iqtisadi zonasının tərkibindəki iqtisadi rayonların İCM, sahələri və sərhədləri 2. Təsərrüfatın ixtisaslaşdırılmış sahələri 3. Kənd təsərrüfatı sahələri 4. Nəqliyyatın gələcək inkişafı Mənbə: [1; 2;]	2	2		
	Cəmi: 60	30	30		

XI. Fənn üzrə tələblər:

Azərbaycanın coğrafi mövqeyi, sahəsi, sərhədləri, təbii şərait və təbii ehtiyatlarını, əhalini, sənayeni, kənd təsərrüfatını, nəqliyyat-iqtisadi əlaqələrini, iqtisadi rayonları haqda tələbələrə geniş məlumat verir.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

Tələbələr bu fənni mənimsəməklə aşağıdakı məsələləri öyrənir:

- Azərbaycan Respublikasının iqtisadi coğrafi mövqeyi və ərazisinin formalaşmasını tarixi-coğrafi xüsusiyyətləri
- təbii şəraiti və təbii ehtiyatlarının təsərrüfat baxımından qiymətləndirilməsi
- əhalisi və əmək ehtiyatları
- Təsərrüfatın ərazi təşkili. Sənayenin ümumi sənaye. Neft-qaz sənayesi.
- Elektroenergetika
- Metallurgiya kompleksi, Maşınqayırma kompleksi
- Kimya, neft kimya sənayesi
- Tikinti materialları və meşə emalı sənayesi
- Yüngül və yeyinti sənayesi
- Aqrar-sənaye kompleksi
- Nəqliyyatı və iqtisadi əlaqələri
- Azərbaycan Respublikasının iqtisadi-coğrafi rayonlaşdırılması

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

İmtahan sualları

1. Azərbaycanın iqtisadi coğrafiyası kursunun predmeti, məqsədi və vəzifələri
2. Azərbaycan Respublikasının iqtisadi coğrafi mövqeyi, sahəsi və sərhədləri
3. Azərbaycan Respublikası ərazisinin formalaşmasının tarixi-coğrafi xüsusiyyətləri
4. Azərbaycanın siyasi-inzibati ərazi bölgüsü
5. Azərbaycanın təbii şəraiti və təbii ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi
6. Azərbaycanın iqlimi və su ehtiyatları
7. Azərbaycanın turizm və rekreasiya ehtiyatları
8. Azərbaycanın əhalisi, əhalinin formalaşma mərhələləri
9. Əhalinin təbii və mexaniki artımı
10. Əhalinin cins-yaş strukturu və milli tərkibi
11. Əhalinin miqrasiyası və miqrasiyanın növləri
12. Əmək ehtiyatları, onlardan səmərəli istifadə
13. Məskunlaşmanın formaları və tipləri
14. Təsərrüfatın ümumi xarakteristikası və strukturu
15. Respublika təsərrüfatının ixtisaslaşdırılmış sahələri
16. Sənayenin əsas sahələri və onların coğrafi yerləşməsi

17. Neft sənayesinin inkişaf mərhələləri, əsrin müqaviləsi və onun əhəmiyyəti
18. Azərbaycan müstəqillik qazanandan sonra neft sənayesinin inkişafı
19. Azərbaycanın qaz sənayesi
20. Elektroenergetika sənayesi
21. Elektrik stansiyalarının növləri və coğrafi yerləşməsi
22. Alternativ enerji mənbələri, onlardan istifadə yolları, modul tipli elektrik stansiyaları
23. Respublikada İES və SES-in yerləşməsi və inkişafı
24. Maşınqayırma kompleksi, onun sahələri və coğrafi yerləşməsi, gələcək inkişafı
25. Metallurgiya kompleksi, metallurgiya sənayesinin əhəmiyyəti və tərkibi
26. Azərbaycanın qara və əlvan metallurgiya sənayesi və onların xammal bazaları
27. Kimya, Neft-kimya sənayesinin sahələri və coğrafi yerləşməsi və əsas xammal bazaları
28. Azərbaycanın kimya sənayesi, onun inkişaf perspektivləri
29. Tikinti materialları sənayesi, onun xammal bazaları
30. Aqrar-sənaye kompleksinin tərkibi və əhəmiyyəti
31. Bitkiçiliyin ərazi təşkili və növləri
32. Heyvandarlığın sahələri və coğrafi yerləşməsi
33. Texniki bitkilər, taxılçılıq və onların coğrafiyası
34. Yüngül və yeyinti sənayesinin tərkibi və əhəmiyyəti
35. Nəqliyyatın ümumi xarakteristikası və sahələri
36. Dəmiryol nəqliyyatının inkişaf tarixi, beynəlxalq əhəmiyyətli dəmir yol xətləri, onların əhəmiyyəti
37. Avtomobil, hava və su nəqliyyatı
38. Boru kəmərlərinin inkişaf perspektivləri
39. Azərbaycanın xarici-iqtisadi əlaqələri
40. Azərbaycanın iqtisadi-coğrafi rayonlaşdırılması
41. Bakı, Abşeron-Xızı iqtisadi-coğrafi rayonun səciyyəsi
42. Quba-Xaçmaz iqtisadi-coğrafi rayonun səciyyəsi
43. Dağlıq-Şirvan iqtisadi-coğrafi rayonun səciyyəsi
44. Şəki-Zaqatala iqtisadi-coğrafi rayonun səciyyəsi
45. Mil-Muğan, Mərkəzi Aran, Şirvan-Salyan iqtisadi-coğrafi rayonlarının səciyyəsi
46. Gəncə-Daşkəsən, Qazax-Tovuz iqtisadi-coğrafi rayonlarının səciyyəsi
47. Şərqi Zəngəzur iqtisadi-coğrafi rayonun səciyyəsi
48. Qarabağ iqtisadi-coğrafi rayonun səciyyəsi
49. Lənkəran-Astara iqtisadi-coğrafi rayonun səciyyəsi
50. Naxçıvan iqtisadi-coğrafi rayonun səciyyəsi

I Kollokvium suallar (11.11.2025 tarixinədək keçirilən mövzular üzrə):

1. Azərbaycanın iqtisadi coğrafiyası kursunun predmeti, məqsədi və vəzifələri
2. Azərbaycan Respublikasının iqtisadi coğrafi mövqeyi, sahəsi və sərhədləri
3. Azərbaycan Respublikası ərazisinin formalaşmasının tarixi-coğrafi xüsusiyyətləri
4. Azərbaycanın təbii şəraiti və təbii ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi
5. Azərbaycanın iqlimi və su ehtiyatları
6. Əhalinin təbii və mexaniki artım
7. Azərbaycanın turizm və rekreasiya ehtiyatları
8. Azərbaycanın əhalisi, əhalinin formalaşma mərhələləri
9. Əmək ehtiyatları, onlardan səmərəli istifadə, Məskunlaşmanın formaları və tipləri
10. Təsərrüfatın ümumi xarakteristikası və strukturu
11. Sənayenin əsas sahələri və onların coğrafi yerləşməsi
12. Neft sənayesinin inkişaf mərhələləri, əsrin müqaviləsi və onun əhəmiyyəti
13. Azərbaycanın qaz sənayesi
14. Elektrik stansiyalarının növləri və coğrafi yerləşməsi
15. Alternativ enerji mənbələri, onlardan istifadə yolları, modul tipli elektrik stansiyaları

II Kollokvium sualları (16.12.2025 tarixinədək keçirilən mövzular üzrə):

1. Metallurgiya sənayesinin əhəmiyyəti və tərkibi
2. Azərbaycanın qara metallurgiya sənayesi və onun xammal bazaları
3. Azərbaycanın əlvan metallurgiya sənayesi və onun xammal bazaları
4. Maşınqayırma kompleksinin sahələri və coğrafi yerləşməsi
5. Kimya sənayesinin sahələri və xammal bazası
6. Neft-kimya sənayesi
7. Quba -Xacmaz iqtisadi coğrafi rayonları
8. Şəki -Zakatala iqtisadi rayonları
9. Mebel sənayesi, inkişafı və coğrafi yerləşməsi
10. Yüngül sənayesinin sahələri
11. Yeyinti sənayesinin tərkibi və əhəmiyyəti
12. Aqrar-sənaye kompleksinin tərkibi və əhəmiyyəti
13. Bitkiçiliyin ərazi təşkili və növləri
14. Texniki bitkilər və onların coğrafiyası
15. Heyvandarlığın sahələri və coğrafi yerləşməsi

“Azərbaycanın iqtisadi coğrafiyası” fənninin sillabusu “Tarix və coğrafiya müəllimliyi” ixtisası (proqramları üzə) tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus “Coğrafiya və onun tədrisi metodikası” kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir.
(12 Sentyabr 2025-ci il, protokol № 01).

Fənn müəllimi:

Kafedra müdiri:



b.m. T.B. Bayramov

dos. S.Q. Əzizov